

Výzkum jaderné bomby v Německu

Německo za druhé světové války vyvíjelo atomovou bombu, ale mělo ve skutečnosti mnoho let zpoždění za Spojenými státy. Potvrdily to současné výzkumy evropských jaderných expertů. A ukázaly, že k tomu němečtí vědci používali uran z Jáchymova (Česko).

Hitler nařídil vědcům měsíc po vypuknutí druhé světové války, aby mu vyrobili atomovou bombu. Ale pak jim už nedal dostatečnou podporu. Výzkum byl rozptýlen v řadě institucí.

Spojenci si uvědomovali nebezpečí. Leteckými útoky bombardovali první zařízení, kde Němci stavěli pokusný reaktor s těžkou vodou ukořistěnou v Norsku. Proto se vědci přestěhovali i s uranem do Haigerlochu, do skalní štoly pod tamním zámeckým kostelíkem.

Po válce byli němečtí fyzici nějakou dobu internováni a vyslýcháni, a nakonec propuštěni. Takže se zase vrátili k vědě. Někteří, stejně jako část vědců z americké strany, se později stali odpůrci jaderných zbraní.

Německo před začátkem 2. světové války disponovalo několika špičkovými jadernými vědci. Mezi nimi nechyběl ani zakladatel celého oboru: Otto Hahn, špičkový fyzik Werner Heisenberg nebo několik dalších vědeckých es!

V roce 1944 se podle výpovědí jednotlivců povedlo jadernou bombu v Německu vyrobit. Ital, který byl ve svém bunkru, viděl obrovský sloup ohně ve tvaru hříbu. Povedlo se tedy v roce 1944 vyrobit nacistům jadernou bombu? Nejsou pravé důkazy, takže se neví, jestli toto tvrzení není vymyšlené. Ale další svědectví, že tzv. atomovku vyrobili, dávají další lidé, kteří také viděli výbuch atomové bomby a to je například Němka Cläre Wernerová, která oblak podobný atomovému hříbu viděla v březnu 1945 na vojenském cvičišti u německého Ohrdrufu! Svědectví jednotlivců a ne skupin lidí nebudí příliš důvěry.

V průběhu největšího světového konfliktu vznikla na několika místech nacisty okupované Evropy špičková vědecká pracoviště, zabývající se výrobou těžké vody, obohaceného uranu i jaderného štěpení. Tedy nezbytných propriet pro sestavení nukleární bomby. Mezi mnoho známých výzkumných center musíme započítat i několik tajných základů SS, o nichž není téměř nic známo. Většina materiálů o tomto bádání byla na konci války buď zničena Němci, nebo zabavena tajnými službami vítězných mocností.

Německý výzkum na poli zbraní byl na tak vysoké úrovni, že v některých ohledech předběhl svou dobu o víc než 20 let

Důkazem vyspělosti německého válečného výzkumu byl například velmi rychlý proudový bombardér Horten Ho 229, který dosahoval rychlosti letu téměř 1000 kilometrů za hodinu!

Velmi rychlý proudový bombardér Horten Ho 229

Hirošima a Nagasaki dnes

Nikdo nezjistí přesně, kolik obyvatel padlo za obětí jadernému útoku na japonská města Hirošimu a Nagasaki v srpnu 1945. Odhady počtu lidí, kteří zemřeli bezprostředně během bombardování nebo později v důsledku nemocí způsobených radioaktivním zářením, se pohybují v širokém rozpětí kolem čtvrt milionu obětí.

Těch, kdo jaderným peklem prošli a jsou stále naživu, valem ubývá. Ale abychom neskončili u abstraktního čísla, připomeňme několik svědectví přímých pamětníků. Vybíráme z přepisů videozáznamu, který v roce 1986 pořídila Hirošimská nadace pro kulturu a pro mír a zachytila na něm stovku výpovědí.

Jedna tramvaj krátce po osmé hodině ráno vyjela z nádraží v Hirošimě na nádraží Koj. V okamžiku výbuchu se vůz blížil stanici Hačobori. Nacházel se 780 metrů od hypocentra, když jej zasáhl oslepující záblesk a tlaková vlna. Následně se celá tramvaj ocitla v plamenech. Cestovalo v ní asi sto lidí a přežilo deset, podařilo se shromáždit svědectví sedmi z nich: Ocitujme jeden z nich:

Tomiko Sasaki bylo sedmnáct, když se dvěma spolužačkami jela na návštěvu. Do dvou týdnů po výbuchu obě její kamarádky zemřely. „Stála jsem vepředu s ostatními. Přišel záblesk a tma. Asi jsem byla chvíli v bezvědomí, protože pak jsem přišla k sobě a volali jsme se navzájem. Kamarádky si stěžovaly na horko a hroznou bolest. Viděla jsem jednu, jak má půlku těla úplně sežehlou. Poblíž byla požární nádrž s vodou, ale byla špinavá kvůli prachu všude kolem. Namočila jsem do ní kapesník a chladila kamarádce popáleniny, ale ona dál plakala bolestí. Já jsem měla zakrvácenou celou tvář, ale naštěstí jsem nebyla tolik popálená. Myslím, že díky tomu jsem přežila.“

Z dnešního pohledu je taková akce jasně neospravedlnitelná. Ke zlomení odporu japonské císařské armády by patrně stačilo provést exemplární jaderný výbuch v nějaké řídké osídlené oblasti. Ostatně trvalo dlouhých pětadesát let, než se vzpomínkové akce v Hirošimě zúčastnili vysocí představitelé Spojených států i OSN: Teprve letos jsme na ní mohli vidět amerického velvyslance Johna Roose a generálního tajemníka OSN Ban Ki-moona.

Dnes stojíme před těžkou otázkou, zda měly statisíce obětí – a každá z nich skrývá lidský příběh s hrozným koncem – smysl. Je pravda, že se zatím podařilo vyhnout nasazení jaderného arzenálu ve vojenském konfliktu. Nicméně statistiky uplynulých desetiletí jsou děsivé a dávají nám tušit, že jaderný věk zdaleka neskončil.